ՓՈԱՆԵՐԵՔԵՐՈՐԴ—ՏԱՐԻ—ԹԻՒ—1570—ՇԱԲԱԹ—17—ՕԳՈՍՏՈՍ—Ն. Տ.—29—ՕԳՈՍՏՈՍ—1874

ԳԻՆ

Տարեկան գին կ. Պոլսոյ համար 8 Մէճ.
» Գաւառաց » 10 Մէճ.
Վեցամսեայ կ. Պոլսոյ » 4 Մէճ.
» Գաւառաց » 5 Մէճ.
Դուրսանցիներ թերթի գին 60 փրկ. Յանձնելման առղը մէկ անգամի համար 3 ղուրուշ, երկու անգամի համար 2 ղուրուշ, աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կըլլայ։

ԱՐԱՐԱՏ

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԳԱՅՄԱՆ

Դուրս գացած լրագրաց ճանրու ծախքը խմբագրութեան վրայ է։

Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն խմբագիր—Ցնօրէնին պիտի ուղղուի, կ. Պոլիս, Զինիլի խան, Մասիսի գրասենեակը։

Ճամբու ծախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ 17 ՕԳՈՍՏՈՍ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Պրիւսէլի դեսպանախորհուրդը չը կրցաւ իրեն յանձնուած դաշնադրութեան ծրագրին համեմատ իր պաշտօնը դլուխ հանել. որովհետեւ տէրութիւններէն շատերը չուզեցին ընդունիլ այն ծրագրին դլխաւոր տրամադրութիւնը, որ պատերազմը մի միայն զօրաբանակաց մէջ սահմանաւորել կուզէր։

Կերեւի որ այս ծրագիրը Գերմանացիք երկնած էին՝ 1870ի Գաղղիական պատերազմէն խրատուելով։

Ինչպէս որ կը յիշեն ընթերցողք, Գաղղիա՝ պատերազմին սկիզբէն իր կանոնաւոր բանակները կորսնցնելով անզօր և անզէն մնացած էր. բայց և այնպէս քաղաքացի և գեղացի ժողովուրդներն հայրենասիրաբար ոտք ելնելով թշնամւոյն յառաջխաղացութիւնն արգիլելու փորձեր ըրին։ Գերմանացիք ալ անխնայ ջարդեցին զանոնք, որպէս զի մնացեալ ժողովուրդները վախնալով, մի և նոյն փորձերն անոնք ալ չընեն և դիմադրութեան հոգին չընդհանրանայ։

Առաջարկեալ դաշնադրութիւնը կուզէր ընդհանուր օրէնք մը դնել, որ պատերազմի ժամանակ միայն զօրականները պատերազմին, և քաղաքացի ու գեղացի ժողովուրդք բնաւ կռուի չխառնուին։ Ասոր հետեւանքն ուրիշ բան չէր կրնար ըլլալ, բայց միայն թոյլ տալ յաղթողին որ դիմացը բնաւ կռուող չգտնելով՝ առանց արգելքի յառաջ քալէ և դիւրութեամբ աշխարհակալութիւն ընէ իր պարտեալ թշնամւոյն երկրին մէջ։ Իսկ ժողովուրդն իր հայրենասիրական եռանդը լռեցնելով, ոտք չելնէ, զէնք չառնու, դարան չլարէ, թշնամւոյն յետամնաց զօրականները դերի չը բռնէ կամ չսպաննէ, թուփերու և անտառներու մէջէ յանկարծ հրազէն չպարպէ թշնամւոյն վրայ, կիրճերն ու անցքերը չբռնէ, անառիկ տեղերը չամրացնէ, այլ բոլորովին ինքզինք չէղոք նկատէ օտարին և իր հայրենակցաց մէջ, և հանդիստ ու անհոգ իր տեղը նստելով՝ հեռուէն հանդիսատես ըլլայ իր հայրենեաց դերութեանը։

Անդ զիոյ և Գաղղիոյ զօրութեանց վերջին անգամ Զինաց կայսեր զօրքերուն հետ պատերազմած ժամանակ, Զինասանի դիւզօրէից ժողովուրդները խումբ խումբ պատերազմի դաշտերը կը դիմէին և Եւրոպական թնդանօթներուն իրենց հայրենակիցներուն զօրաց մէջ ըրած կոտորածն հանդարտութեամբ կը դիտէին։ Առաջարկեալ ծրագիրն այս դերը կատարել տալ կուզէր Եւրոպացի ժողովրդոց, բայց չընդունուեցաւ։

Գաղղիոյ լրագիրք կը շարունակեն Պաղէնի փախստեան խնդրոյն զբաղել, և հետզհետէ առաւել դիրդրութեամբ կը խօսին կառավարութեան դէմ, պատասխանատուութիւնն անոր վրայ ծանրացնելով։

Ցէպա լրագիրը, որ ամենէն լուրջ և ծանրաբարոյ լրագիրը կը համարուի, և մինչև հիմա կառավարութիւնը կը պաշտպաներ, այս դէպքին առթիւ հետեւեալ խօսքերը կըսէ.

«Կառավարութիւնն արդարութեան կողմէ իրեն յանձնուած բանտարկեալները պահելու մասին շատ անճարակ է։ Այս տեսակ դէպքեր, երբոր յաճախ պատահին, վարչութեան աչալրջութեանը վրայ խիստ տխուր դաղափար մը կուտան։ Եթէ մէկ անգամ ըլլար, չիսօսէինք. բայց երկու եղաւ. Ռոշֆօրէն ետև Պաղէն, ստուգիւ չկրնար մարսուիլ. այսչափ ձախորդութիւն բնական չկրնար ըլլալ։ Ներուի մեզ ըսել, մեքենային մէջ պակասութիւն մը կայ։ Այսպիսի ձախորդութիւններ իրարու վրայ չեն գար առանց պատճառ տրուելու։ Յայտնի կը տեսնուի, — և այս է որ երկիւղալի կերպարանք մը կուտայ Պաղէնի փախստեան, — որ կառավարութեան վրայ տեսակ մը թալուկ կայ, որ անոր ամէն անդամոց մէջ ճարակած է։ Ընդհանուր տրկարութիւն մ'է այս, յորմէ բան մը ազատ չէ, որ մինչև հեռուները կը տարածի, և որ հաւատարապէս ղգալի է նոր Քալետոնիոյ կղզիներուն և Սէնթ—Մարկրիթի մէջ։

«Ախտը խիստ ծանր է. թերևս լաւ է ամենուն աչքին զարնելը, որպէս զի դարմանը վնտռուի ու դործադրի։ Այս ախտն էր որ երկրորդ կայսրութեան վերջերն ամէն բան կաղմալուծեր էր Գաղղիոյ մէջ։»

Մարսիլիայի Սէմաֆոռ լրագիրը Պաղէն մարաջախտը փախցնող շոգենաւին ուղևորութեան պարագաներուն վրայ հետեւեալ տեղեկութիւնները կուտայ.

«Օգոստոս ամսոյն առաջին շաբթուն մէջ երկու հոգի, պարոն մ' և տիկին մը, որոց մին ինքզինք դուքս կոչել կուտար և տիկինն ալ իբրև իւր կինը կը ներկայացնէր, ձէնովայի Բէյրանս Ցանսվարս և Ընկ. Դըբասենեակը գնացին և Մարսիլիայի կողմն զբօսական ուղևորութիւն մը ընելու և քանի մը նաւահանդիստ հանդիպելու համար շոգենաւ մը վարձել ուզեցին։ Սակարկութեան մանելով օրը 1000 ֆրանքի պարոն Ռիքաղօլի անուն շոգենաւը վարձեցին վեց աւուր համար։

«Օգոստոս 8ին յիշեալ շոգենաւը Զէ.քի նաւապետին հրամատարութեամբ ձէնովայէն կը մեկնի կարծեցեալ դուքսն ու դքսուհին մէջը, և անոնց հրամանին համեմատ Բօրթօ—Մօրիծի կերթայ։ Հոն դուքսն ու դքսուհին ցամաք ելնելով քաղաքը կը պտըտին, և քանի մը ժամ ետքը շոգենաւը դառնալով կը խնդրեն նաւապետէն որ ճանբայ ելնէ և այս անդամ ճանբան փոխելով Նաբօլի երթայ, ուր աղդականներ ունին, կըսէին, և անոնց այցելութիւն մը տալ կը փափաքէին։ Ասիկայ հնարք մ'էր, որպէս զի իրենց ուղևորութեան բուն նպատակին վրայ կասկած չաղդեն։

«Նաւապետն յայտնեց թէ շոգենաւին տէրերէն ստացած հրահանգը չէր ներեր իրեն Նաբօլի երթալ, որովհետև շատ օր կը կորսնցնէր։ Ուղևորներն համոզուիլ կեղծեցին այս պատճառաբանութեան՝ որ իրենց նպատակին նպաստաւոր էր, ուստի որոշեցին Գաղղիոյ Քան նաւահանգիստն երթալ, ուր ուղևորներն որպէս թէ ամարանոց մ' ունէին և անկէց սպասաւոր մ' և քանի մ'ալ կարասի պիտի առնուին. բայց նախ կուզէին Սան—Ռէմօ հանդիպիլ և հոն ճաշել։

«Շոգենաւը ճանբայ ելաւ դէպի Սան—Ռէմօ, ուր առանց դժուարութեան հասնելով՝ ցամաք ելան ու ճաշեցին։

«Ճաշէն ետև շոգենաւը դարձան և դէպի Քան ճանբայ ելան։

«Երբոր ցամաքին մօտեցան, ուղևորներն հոն տեսնուած ամարանոցներուն մէջ իբր թէ իրենց ստացուածն եղող ամարանոցը հեռուէն ցոյց տուին նաւապետին։

«Հոգին ուժգին կըփչէր։ Նաւապետն ըսաւ թէ ժուան ծովածոցը Քանի նաւահանգստէն աւելի ապահով էր երկաթ նետելու համար, մանաւանդ որ ուղևորներն աւելի մօտ կը գտնուէին իրենց ամարանոցին։ Հետևաբար շոգենաւը ժուան ծովածոցը մտաւ և ուղևորները ցամաք ելան։ Նաւապետն ալ անոնց հրամանաւ ցամաքն ելաւ, որպէս զի Նիս երթալու համար պէտք եղած թուղթերն առնու։

«Ուղևորներն իրիկուան ժամն եօթին ու կէսին (12 1/2ին) միջոցները Սէնթ—Մարկրիթ կղզւոյն դիմացի Բրօազէթ հրուանդանէն մակոյկ մը բռնելով՝ հաղիւ կրցին կէս ժամէն դիմաց անցնիլ։

«Պաղէնի փախուստը ժամը տասնին (կէս գիշերէն երկու ժամ առաջ) միջոցներն եղած է։

«Զէ.քի նաւապետը կը պատմէ թէ կիրակի իրիկուն կէս գիշերին միջոցներն իր խցիկին մէջ ննջած միջոցին ղինքն արթնցուցին՝ ծանուցանելով թէ դուքսն ու դքսուհին շոգենաւը դարձան սպասաւորի մը հետ, որ ձեռքն երկու պայուսակ ունէր։

«Նաւապետն հրաման ըրաւ որ ըսպասաւորը երկրորդ կարգի ուղևորաց խուցը տանին, նա ալ անմիջապէս հնազանդելով դնաց՝ առանց բընաւ կասկած մը տալու թէ սպասաւոր չէր։ Դուքսն ու դքսուհին ալ առաջին կարգի ուղևորաց խուցը քաշուեցան։

«Ուղևորները խնդրեցին նաւապետէն որ անմիջապէս ճանբայ ելնէ։ Բայց Նիս երթալ չէին ուզեր, որովհետև Գաղղիոյ ջուրերէն շուտով հեռանալ կուզէին։ Ըսին նաւապետին թէ Քանի մէջ հեռագիր մ'ստացեր էին որ դքսուհւոյն քրոջ ծանրապէս հիւանդանալը ծանուցանելով Նաբօլի երթալու կ'ստիպէր զիրենք, հետևաբար աղաչեցին որ շուտով ձէնովա դառնայ, ուր կը յուսային շոգենաւին տէրերուն հետ բանակցիլ և շոգենաւը նորէն վարձել՝ զիրենք Նաբօլի տանելու համար, մանաւանդ քանի որ նաւապետէն ալ խիստ գոհ էին։

«Այս կեղծ խօսքերէն նաւապետը համոզուելով ձէնովա երթալու հրաման տուաւ։ Ուղևորութեան այս վերջին մասին մէջ սպասաւորը՝ որ երկրորդ կարգի ուղևորաց կողմը ղրկուած էր, իր տէրերուն հետ բընաւ չէր տեսակցեր։ Իսկ կարծեցեալ դուքսն ու դքսուհին նաւապետին հետ կը խօսակցէին ընտանեբար, իրենց Նաբօլի երթալու դիտաւորութեան վրայ։

«Շոգենաւն երկուշաբթի իրիկուն ձէնովա հասաւ։ Դուքսն ու դքսուհին անմիջապէս նաւապետին հրաժեշտի ողջոյն տալով ցամաք ելան իրենց սպասաւորին հետ։

«Երեքշաբթի առաւօտ երեք ուղևորները ձէնովայէն շոգեկառք նստելով մեկնեցան։

«Դքսուհին Պաղէն մարաջախտին կինն էր, դուքսն անոր Ալվարէզ Ռուլ եղբօրորդին էր, սպասաւորն ալ Պաղէն մարաջախտն էր։»

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Փարիզ 27 օգոստ.

Պավիէրայի թագաւորը մեկնեցաւ ասա։ Մաք—Մահոն մարաջախտ Փարիզ վերադարձաւ։

Պրիւսէլի զինուորական դեսպանախորհուրդն այսօր կը փակէ իր նիստերը։

Պէլգրատ 26 օգոստ.

Սերվիոյ իշխանը դէպի սեպտեմբեր 15ին Թորինօ պիտի երթայ յայցելութիւն Իտալիոյ թագաւորին։

Պերլին 26 օգոստ.

Գերմանիոյ կայսեր Իտալիա երթալու դիտաւորութիւնը կէս պաշտօնական կերպիւ առտ կը հանուի։

Մադրիտ 27 օգոստ.

Բիւյէրոսպի վրայ յարձակումն և ներսէն պաշտպանութիւնը խիստ սասսիկ են։ Քարլսսեանք շատ մեծաս կրեցին իւրենց յարձակման մէջ։

Փարիզ 27 օգոստ.

Մաք—Մահոն մարաջախտին ուղևորութիւնն իրրև անյաջողութիւն կը նշանակուի։

Պրիւսել 27 օգոստ.

Թագաւորը ճաշ մը առաւ գեսպանատորէրդին անդամոց։

Լոնդրա 27 օգոստ.

Դրամոց առատութիւնը կը շարունակէ. այս պատճառաւ Անգղիոյ Պանքան դրամագլուխը հարիւրին 3ի իջուց։

Ածխահան դործարանք վերջնապէս իւրենց վարպետներուն առաջարկած թոշակի չափաւորումն ընդունեցին։

Վիեննա 27 օգոստ.

Կը հաւատան թէ Օսմանեան կառավարութիւնն ալ Աւստրիոյ պէս և նոյն կերպիւ Պրուսիոյ կառավարութիւնը ճանաչեր է։

Լոնդրա 28 օգոստ.

Օսմ. Քոնս. 44 3/8
փոխ 1865
» 1869 56 13/16
» 1871 66 3/8
» 1872 81
Անգլ. Քոնս. 92 11/16
Օսմ. նոր փոխառութիւն 52 7/8

Լիվերբուլ 28 օգոստ.

Բամպակ Միալինկ—Օրլեան 8 1/4—3/8
» Ֆայր Տ՝ Օլէրահ 5 3/8
Ցախուած 12000 հակ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մայրաքաղաքիս գեսպանաց մեծ մասը վերջին փոխառութեան շահաւոր պայմաններով կնքուելուն վրայ խնդակցութիւն յայտնեցին Մեծ—Եպարքոսին։

Բ. Դրան նախարարաց խորհուրդը՝ որ չորեքշաբթի օրերը կը դումարուէր, այսուհետև կիրակի օրերը միայն պիտի դումարի։

Եղումակց նախարարութիւնը շբոյարերականաւ մը ծանոյց Տէրութեան բոլոր պաշտօնարանաց և կուսակալութեանց թէ ամէն ղեկուարական և քաղաքային պաշտօնատարք՝ որք պաշտօնէ դադարման ամսական սահմանով Տէրութենէն դարձեալ պաշտօն կը վարեն դատ ամսականաւ, իրենց դադարման հին ամսականին կէսը կամ առ առաւելն երեք քառորդը միայն պիտի տրուին իրենց վարած նոր պաշտօնի ամսականին հետ։

Հինգշաբթի օրը Մեծ կղզւոյն առջև պատրաստուած նաւարշաւը խիստ կանոնաւոր կերպիւ կատարեցաւ։

Առաջին արշաւն երկոսգաթի նաւակներ ըրին, և առանցմէ առաջին մրցանակը՝ որ 3 լիրա էր՝ Հէյպէլի կղզիէն Աստէլիքա անուն նաւակն ստացաւ։

Երկրորդ արշաւին մէջ քառասդաթի նաւակները մրցելով, Իզզէթ պէյին նաւակն յաղթող ելաւ։

Այլ և այլ ազգաց շոգենաւի մակոյկներուն մրցման մէջ անդղիական Անթիշօր շոգենաւին մակոյկը յաղթեց։

Կղզեաց հինգզուգաթի նաւակներուն մրցման մէջ ալ Հէյպէլիի նաւակը յաղթանակեց։

Առաջաստաւոր նաւեր, փոքր շոգենաւներ, զանազան ձևով մակոյկներ ալ մրցեցան։

Իրիկունը Մեծ կղզւոյն Մաճար ըսուած զբօսավայրը շքեղապէս լուսազարդեալ էր, և ճիաքօսմի օթեւանին մէջ ալ դեղեցիկ պարահանդէս մը տրուեցաւ։

Մաչիոյի և Եղլը—Բէօշիկի ղինաբանաց շինութիւնն աւարտելու վերայ ըլլալով, Վ.Հ. Սուլթանը հրաման ըրաւ իր ճարտարապետ Վսեմ։ Սարդիս պէյին որ Կիւլհանէի մէջ 500 թնդանօթի պարունակող նոր շինք մը շինուի։

Թերագդի լրագիրը կարմնէն ըսելով կը ծանուցանէ թէ վերջին օրերս ռուս սպայ մը քանի մը խաղալս զօրականաց հետ Զըլաբրի նահանգը մտնելով երիցին քարտէսը կը գծէ եղեր։ Բայց տեղական իշխանութիւնն իմանալով դէմ կեցեր և սպան ու խազախները նոր Ռուսիոյ հողը մտնելու ստիպուեր են։

Վերջին օրերս Սիրանճայի մէջ ծննդական կանանց վրայ մոհարեր հիւանդութիւն մը տեսնուելով, Քառանթինայի տեսչութիւնը տոքթոր Վիթալի բժիշկը ղրկեց հիւանդութեան բնութիւնն ու պատճառը քննելու։

Ցիշեալ բժիշկն իր պաշտօնը կատարելով՝ տեղեկութիւն բերաւ թէ հիւանդութիւնը ծննդականի տենդ մ'է, զոր յիշեալ աւանին մանկաբարձը կը հաղորդէր ծննդաբեր կանանց, որով 15 աւուր մէջ ութ կանայք մեռեր էին։ Տոքթոր Վիթալի յիշեալ մանկաբարձը պաշտօնէ արդիլելով, մօտակայ դեղերէն ուրիշ մանկաբարձ մը բերել տուեր է հոն և հիւանդութիւնն անմիջապէս դադրեր է։

Նաբրեսաք անուն Պուլղարերէն լրագիրը Կ. Պոլսոյ առման վրայ հրատարակած յօդուածի մը մէջ՝ Ֆաթիհ Սուլթան Մեհմէտի յիշատակն անարդող խօսքեր ըրած ըլլալով, Բ. Դրան հրամանաւ խափանեցաւ, և խմբագիրը—Ցնօրէնն ալ բանտարկեցաւ։

Մալթէբէի ջրանցքին մէջ դըտնուած երկու դիակները քննելով, կոչիկներէն տեսուեցաւ որ շրջակայ գեղերը բնակեալ հոլիներ էին և եղեռնագործութեան զոհ եղած էին։

Ոստիկանութիւնն սճրագործները դտնելու համար խուզարկութիւնը կը շարունակէ։

Գարամանսալի կառավարիչն այս շաբթու երկու մարդ ղրկեց Կ. Պոլիս, որք հաշակաւոր Լէֆթեր աւազակապետին ընկերներն են եղեր։

Աստէջ չորս ամիս առաջ Իզմիր հարուստի մը տունը գող մտնելով 2000 լիրայի չափ բան գողցուած էր, որոյ մէջ 50000 ղրշ արժողութեամբ երկու շալ կային։

Իզմիրի ոստիկանութիւնն ամէն ջանք ըրեր էր գողերուն հետքը գտնելու, և չէր յաջողեր։

Վերջին օրերս, կեղծպատեալ տան տէրն առևտրական գործոց պատճառաւ Կ. Պոլիս գալով, ոստիկանութեան նախարարին այցելութիւն մը կուտայ՝ հին բարեկամն ըլլալուն պատճառաւ, և իր գվան եկած գողութիւնը կը պատմէ անոր։

Վսեմ. Հիւսնի փաշան՝ պատմութիւնն ուշադրութեամբ լսելէ ետև կը հրաւիրէ այցելուն որ հետևեալ օրը ոստիկանութեան դուռը դայ։ Զմիւռնայեն ալ հետևեալ օրը կերթայ և մեծ զարմացմամբ կը տեսնէ որ իր երկու շալերը նախարարին բազմոցին վրայ կեցած էին։

Վսեմ. Հիւսնի փաշան՝ Զմիւռնայցիին պատմութիւնը մտիկ ըրած ատեն յիշեր էր որ իր գաղանի լրտեսները քանի մ'օր առաջ լուր բերեր էին իրեն թէ երկու թանկագին շալ ծախուելած են Կ. Պոլսոյ շուկան։ Ուստի Զմիւռնայցիին մեկնելէն ետև Նորին վսեմութիւնն այն երկու շալերը բնաւել տուեր էր գնողին քով, և երբոր Զմիւռնայցին իրն ըլլալը ճանչեց, Վսեմ. Հիւսնի փաշան գնողը բերել տալով՝ վաճառողն ու երաշխաւորը հարցուց։ Վաճառողը չդտնուելով երաշխաւորը կանչուեցաւ, և շալին ուրկէ՝ եկած ըլլալը հարցուեցաւ անոր։ Երաշխաւորը պատասխանեց թէ վաճառողն իր մէկ բարեկամն էր, Իզմիրէն եկած, բայց քանի մ'օր առաջ մայրաքաղաքէս մեկնած և Թուլչա գնացած էր։

Այս յայտարարութեան վրայ հեռագիր դարնուեցաւ Թուլչա, որ այն անձը բռնեն ու Կ. Պոլիս ղրկեն։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ

ԷՍՏԱՄԲՈՒԼԻ

16 օգոստ. ուրբաթ իրիկուն	49 6
17 օգոստ. շաբաթ առաւօտ բացուելուս	48 36
կէս օր	48 38

Կ. Պոլիս 16 օգոստ.

Սօսիէթէ ժէնէրալի բաժին՝ Անգլիոյ		7 2
« Փոխանակութեան »		4 15
Կ. Պոլսոյ Պանքային »		4.35
Բրէտի Ժէնէրալ »		9.30
Բրէտի Օսմբրօ—Թիւրք		— —
Երկաթուղեաց հին	Ֆր.	111 1/2
« նոր		86 1/2
Փոխ. 1863	»	328
» 1865	» »	330
» 1869	» »	276
« 1872	» »	79 1/2
» 1873	» »	260
Թրամուէյ	Օսմ. լիր	5 40

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ
16 ՕԳՈՍՏՈՍ

Անգլ. [illegible]	դուրուշ	109.10
[illegible]	»	87 15
[illegible]	»	89 10
Գերմ.	»	51. 27
Հնդ. Ֆրանք	»	—
Հինգնոց	»	104 12
Գվինէ	»	127

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԽՐԻՄԵԱՆ ՍՐԲԱԶԱՆԻՆ ՀԱՇԻՒԸ

Ահա վերջապէս երևան ելաւ այն հռչակաւոր հաշիւը որ տարիէ մ'ի վեր Ռվրատիսի յոլ լեռան պէս աշխարհ դոռոմդոշումով լցուցած էր։ Ցեղեռնուեցաւ ահա, որ Խրիմեան ոչ թէ ազգին 180000, և ըստ ոմանց 250000 ղրշ ստակը կոկորդն անցուցած է, այլ 40000 ղրշէն աւելի իր կողմէն վրայ տուած է։ Ամ'թ, մեծ ամ'թ, որ Հայոց ազգի մը պատրիարքն այսչափ տարապարտուց կրբամբասուի, կը վատահամբաւի, կանաչդտի աշխարհի առջև քանի մը նուաստահոգ մարդոց չարակամութեան երեսէն, որք այս հաշուոյ խնդիրը՝ փոխանակ արդարութեամբ և խղճիւ կարդադրելու, քարը դայթակղութեան ըրին և հրապարակը գլորեցին 'ի նախատինս ազգային պատուոյ և բարոյականութեան։

Սոսդ է որ Խրիմեան Սրբազան՝ իր Պատրիարքութեան սկիզբէն՝ ամսական խնդիրն անորոշ թողած և նախատեսութեամբ չէ վարուած. բայց ոչ նուազ սոսդ է նաև, որ նախորդ վարչութիւնք ալ բնաւ չեն խորհած թէ Պատրիարք մը՝ իրրև ազգին ամենէն բարձր պաշտօնաւորը՝ լոկ հացով չապրիր, բազմադիմի ծախքեր կունենայ, որք առ նուազն տարեան հինգ հազար ղրշ կը կարօտին, ինչպէս որ անցեալ և ներկայ Պատրիարքաց փորձերէն կը տեսնուի։

Ամեն. Ներսէս Սրբազան անցեալները մեր ներկայութեամբ յայտարարեց թէ տասն հազար ղրշ ամսականը չբաւեր իրեն, միայն ամիսը 5000 ղրշ էն աւելի ոզորմութեանց ծախք կընէ։ Արդարև Պատրիարք մը, իրրև հասարակաց հայր, չկրնար իրեն դիմող ազգքաները [illegible] ձունել. և ի՞նչ [illegible] շատ անդամ այն[illegible]ոյց անցեալ փայլուն [illegible] սակայն դիրքը չնչերեր հրապարակաւ ողորմութիւն խնդրել, այլ Պատրիարքին դիմելով իրենց դառն վիճակն անոր առջև կը բանան և օգնութիւն կը խնդրեն։ Ի՞նչ ընէ պատրիարքը, ե՞ր՝ դարձնէ, սրտին դռները փակէ՞, անմիսիթար և յուսահատ ե՞տ դարձնէ այնպիսիները։ Եւ միթէ մեծ բա՞ն մ'է Հայոց ազգին համար, որ իր պատրիարքն ամիսը քանի մը հազար ղրշ ոզորմութիւն տայ յայտնի և ծածուկ ազգատաց*։

Ասկէց զատ, Պատրիարքը միթէ անձնական պիտոյքներ չո՞ւնենար. հանդերձ չի՞ հագնիր, փոքրաւոր կամ. փոքրաւորներ չո՞ւնենար, անոնց ստակ չի՞տար, անոնց անձնական պիտոյքը չի՞ հոգար. քոյր, մայրՀ, ազգական չու՞նենար, անոնց օգնութիւն չը՞ներ, ազգային հանդանակութեանց չի՞ մասնակցիր շատ անդամ, ուսումնասիրական և ուրիշ ազգօգուտ ընկերութեանց բաժանորդ չի՞ գրուիր, և այլն և այլն։ Ասոնք ամենն ստակով կըլլան, ուստի և մեր կատարելապէս իրաւունք կուտանք Ներկայ Ս. Պատրիարքին խօսքին թէ 10000 ղրշը չբաւեր ամիսը։

Արդ, երբոր այսպէս է, Ազանիրզճութիւն չէ՞ պահանջել Խրիմեան սրբազանէն որ ամիսը 5000 ղրշով բաւականանայ, երբոր այդ գումարը Պատրիարքարանի մատակարարութեան իսկ չբաւեր, ինչպէս որ նոյն իսկ Ազգային խորհրդոյ հաշուեցոյցն յայտնի կը տեսնուի։ Անիրաւութիւն չէ՞ 18 ամիս առանց ամսականի թողուլ զայն իր անձնական և պատրիարքական ծախուց համար, և յետոյ ելնել նոյնչափ գումարի պարտական դրել զինքը կեղծ. մտուկին։

Կը յուսանք որ Ներկայ Քաղ. Ժողովն այս կէտերը նկատողութեան առնելով՝ կը փութայ խղճի և արդարութեան համաձայն լուծումը տալ այս հաշուական ձախող խնդրոյն, և դայթակղութեան ու յուզման առիթներէն մին բառնալ ազգին մէջէն։

ՊԱՏՃԷՆ

Խրիմեան սրբազանի հաշուոյ խնդրոյն վերայ Արարատեանցն ուղղած նամակն և հաշուեցոյցն։

(Շար. տես թիւ 1569)

1869 սեպտ. 4 Կոստանդնուպոլսէն հեռագիր լուր տուաւ մեզ Մեծշոյ Գլխակոյ վանք թէ՝ ազգին քուէն ղրկեց Պատրիարք ընտրեց. այն օրէն սկսեցին մեր ծախքերը յանուն Պատրիարքութեան։ Սոյն ամսթուէն մինչև հոկտ. սկիզբը Պոլիս մնացք։ Անշուշտ ազգային վարչութիւնդ կարող է ինքնին մակաբերել թէ նորընտիր Պատրիարք մի Հայաստանի խորերէն մինչև 'ի Պոլիս երթ ճանապարհորդէ, իւր ծախուց դումարը մինչև ու՞ր կը հասնի։

Սոսդը խօսելով, եթէ ազնուամիտ կարնոյ ազգայինք բաւական մեծ դումար մի չի զոհեին այն մեծապատարաստ ընդունելութեանց համար, նմանապէս Բաբերդու, Կիւմիւշխանէի և Տրապիզոնի եռանդոտ պատուարժան ազգայինք իւրաքանչիւր իրենց ձեռնհասութեան չափով չ'օժանդակէին մեր ճանրորդութեան այն շքեղ ուղևորութեան,

* Լսած ենք թէ Խրիմեան սրբազանն անենոյ հարուածոց լրագրաց խմբագիրներէն ոմանք ալ՝ նեղ վայրկեաններու մէջ քանիցս անոր դիմած և դրամական օգնութիւն ստացած են։

որ կը վայելէր Հայոց ազգէն Պատրիարքի մը, անշուշտ ընդհանուր ծախսուց գումարը պիտի հասնէր 50000 ղրշէն աւելի։ Բայց այսքան գումարէն մենք իրրև իրաւունք յատաջ բերեր ենք միայն 16000 ղրշ. ճանապարհի ծախք նշանակել, թողլով և չը յիշելով ամէն մոներամասն ծախքերը, զորս գրելը խոհեմութեան և պատուոյ դէմ կը համարիմ։

Երանի՜ թէ այդ աղնիւ քաղաքացւոյ հետ ես ալ ձեռնհաս լինէի այդ չնչին գումարը զոհել և այսօր չհանել ձեր առեան այս հաշիւ, բայց անձեռնհաս եմ. ես միշտ զոհելով զոհելով իրաւունքներս, ո՜հ, և փոխարինութիւն այսօր իրրև ինչ... այսօր իրրև անիրաւ և զոշաքաղ կը դատուիմ յոմանց։

Եթէ այս պահանջս համար յառաջ բերէք և ըսէք թէ՝ այդ պահանջը խիստ ապաժամ է, և թէ Պօղոս մնած ժամանակս ինչո՞ւ չեմ պահանջած զայն Կեդր. սնտուկէն և այլն, դուք պէտք է ընդ այս գոհ լինիք որ իրաւունքներս շատ ուշ կը յիշեմ ու կը պահանջեմ. այդ փասը մեր իրաւունքը չժխտեր. թէ շուտ թէ անագան՝ իրաւունքը միշտ իրաւունք է։ Եթէ առաքելի մը պէս դայլ և դուք այնպէս ընդունէիք և ճանաչէիք զիս, անպղինձ գօտիով կը ճանապարհորդէի. բայց քանի որ ձեր Պատրիարքն էի, ընտիրուած էի աշխարհաբարութեան կարգով վարել։ Ուրեմն պէտք է այս պահանջն ես ճանչնաք և յաւելուք մեր ամնականաց գումարին հետ։

4680 ղրշի գումար մի ևս այն պահանջն ունիմ, զոր երկու տարի յառաջ վճարած եմ Դեր. Սիմէօն Եպիսկոպոսին, երբ վարչութեան արնօրէնութեամբ 'ի Կիլիկիա գնաց. նոյն ժամանակի Քաղ. ժողովը 400 լիրայ ճանապարհի ծախս որոշած էր, որուն 40 լիրան մենք վճարեցինք, յանձնարարելով Երուսաղէմի Դեր. Փոխանորդ Հօր, որ նա ևս վճարելով անցուցեր է 'ի հաշիւ արդէն վճարուած մուգաթներուն։

Այս գումարէն յետոյ վոքրիկ գումար մի ևս պէտք է կցել, այն է Միքայէլ Ճիզմէճեանի վճարածս հին պարտք 360 ղրշ. սոյն հաշուով մեր պահանջին գումարն կը հասնի 501040 ղրշի։

Իսկ եթէ բարեխոհ վարչութիւնդ նախորդ 18 ամուան մեր անթոյլատր պաշտօնավարութեան միջոցին իրրև երթևեկութեան ծախս վճարած գումարն հաշուել և հանել ուզէ այս գումարէն, ես ալ տակաւին իրաւունք ունիմ հետաքննել մեր ընդհանուր հաշոյ կարգը և յառաջ բերել այն ամէն գումարները, որ առաւել Կեդր. սնտուկին կը պատկանին և նորա անհրաժեշտ պարտքն էր այնպիսի ծախսերը հոգալ, բայց մենք հոգացած ենք։

Վերոգրեալ մեր պահանջին դէմ առացած գումարս եղեր է Կեդր. Սնտուկէն և մուգաթներէն 457527 ղուրուշ։

Այս գումարին վրայ պէտք է հաշուել նաև Պատրիարքարանին մէջ հնուց մնացած յեցակեր հաշոյի մը վրայ բանուած 120 տերէմ արծաթ թելի դինը 480 ղրշ.

Այդ արծաթները մեզմէ գաղտնի և ինքնագլուխ հալել տուած էր մատակարարը, զոր արձակեցի պաշտօնէն, և արծաթին որքանութիւնը և արժէքը հարցընելով, անոր ամնականէն վար իջած էի։

Այս հաշուով կը տեսնուի որ մեր պահանջն եղած 501040 ղրշէն մեզ հասած առակի գումարն է 457907 ղրշ., զոր վար իջնելով պահանջէս, Կեդրոնատուկը պարտական կը մնայ մեզ 43133 ղրշ։

Եկեմնական խորհրդոյ չմնած հաշուեցուցակէն գուրս հանած եմ Ա. Մշոյ Ս. Կարապետի վանուց մուգաթներուն հաշիւը, զոր առանձին հաշուեցուցով և բացատրութեամբ գրեցի, իրրև զատ խնդիր, և ահա զայն ևս ներփակեալ կը մատուցանեմ։

Բ. Բարերգու մուգաթան 500 ղրշը, զոր Երևելիս եպիսկոպոսն առացած էր այցելութեան միջոցին առ առականներուն 'ի հաշիւ, և ահա տնոր տուած անդորրագիրն ալ ներփակեալ կը դրկեմ։

Գ. Իշ. Բիլիոսի և Հասան գալէի մուգաթանները հավալէ տուած ըլլալով մինչև այսօր առնուած չեն. վասն որոյ կեդրոնական արկղին կը վերադարձնեմ, որոյ գումարն է 2500 ղրշ։

Դ. Գաղատիոյ 13200 ղրշ մուգաթայի գումարն Յոհնէլեան Մեծ. Յակոբ աղային հավալէ տուած էի, բայց Պատրիարքութենէ հրաժարելուս օրերը աղդարարեց թէ առած չէր. ասոր համար կըսեմ որ, երբ վարչութիւնը Գաղատիոյ Ս. Առաջնորդէն կամ յիշեալ աղային ստուգէ թէ վճարուած եղեր է, կընդունիմ այն ժամանակ այդ գումարն ալ հաշուել մեր վրայ։

Ա. Հաւասիկ գրեցի հաշիւս, զոր կը մատուցանեմ Քաղաքական ժողովոյ ատենիդ, աղաչելով որ ամենայն աղնուամտութեամբ և իրաւասիրութեամբ ուշադրութեան առնուք. ուր պիտի տեսնաք թէ Խրիմեանը խիստ չափաւորութեամբ և զոհողութեամբ վարուած է սոյն հաշուական խնդրոյն մէջ։

Եթէ 'ի հաշիւ և 'ի համար բերէի այն ամէն ծախուց գումարները, զորս թէ յանուն ազգին և թէ յանուն Պատրիարքութեան և այլն տընտեսած եմ, անտարակոյս եղիք որ Կեդր. սնտուկը շատ պարտական պիտի մնար Խրիմեանին։

Հաւատացէ՛ք, չորս տարուան միջոց Կեդր. սնտուկէն առած թոշակս հետ բաւական գումար մի ևս աւելի ծախսերով դա-ձեալ պարտքով և երեք ու կէս Նարոլէոն դրպանս ունենալով դուրս եկայ։ Այս հաշիւն ևս օր մի պարտական եմ հրապարակ հանել, որպէս զի խղաւ ցրուին այն ամէն տարապարտ կարծիքները, թէ Խրիմեան ազգին դանձը խորեց, յափշտակեց և այլն։

Կը խնդրեմ 'ի վերջոյ, որ սոյն հաշուական խնդրոյն միանգամ վերջ տալու շնորհ ընէք. իսկ եթէ անբաւական կը դատիք և տակաւին բացատրութիւն պահանջել կուզէք, պատրաստ եմ ըստ ամենայնի։

Եւ եթէ քաղաքական ժողովոյ ձեռնհասութենէն դուրս կը համարիք սորա վերջնական վճիռը տալ ուրեմն հարկ է յայնժամ որ խընդիրը Ընդհ. ժողովոյ ատեանը հանէք ըստ օրինի Սահմանադրութեան։

1874 ապրիլ 12 Իսկիւտար

ՄԿՐՏԻՉ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԳԼԱԿԱՑ

Մեր հաշուեցոյց Կեդր. սնտուկէն սկսեալ 48 տարի 1869 Նոյ. 1էն մինչև 1873 Հոկտ. վերջ։

ՊԱՐՏԻՄ

1869 Նոյեմ. 1էն մինչ 1871 ապրիլ վերջ 18 ամսուան միջոց առացած գումարս	95517
1871 մայիս 1էն մինչ 72 ապրիլ վերջ 72 մայիս » » 73 » »	120094
72 մայիս » » 73 հոկտ. »	148392
	58547
	422547
Երուսաղէմի մուգաթան 1872—74	18000
Երուսաղէմի թերհաշիւ 74—75	14000
Կարնոյ մուգաթան 73 74	2500
Գեղակեր հին Հաշոյի արծաթ թելերու դին 120 տերէմ	480
	457527

ՊԱՀԱՆՋԵՄ

1869 Նոյեմ. 1էն մինչև 1873 հոկտ. վերջ 48 ամսական 10000 ղրշէն	480000
Մուշէն մինչև Պոլիս դարձս ծախս	16000
Սիմէոն Եպիսկոպոսին Պլովդիա երթալու ճանապարհի ծախուց մէկ մասը	4680
Կեդր. սնտուկին հին պարտուց համար Ճիզմէճեան Միքայէլին վճարածս	360
	501040

Մաս Ա. Կարապետի վանուց մուգաթանէրու հաշուեցոյց ըստ Եկեղեցական խորհրդոյն

ՊԱՐՏԻ ՎԱՆՔԻՆ

1767—68 թերհաշիւ	2300
68—69 ամբողջ	8800
69—70 »	8800
70—71 »	8800
71—72 »	8800
72—73 »	8800
73—74 »	8800
	55100
Զոր դէմ մեր կողմէն Կեդր. Սնտուկին վճարածը հաշուելով,	20500
Կը մնայ	34600

Ըստ դեր հաշոյն

1869—70 առացած եմ վանքէն	7500
70—71 » » »	7500
71—72 » » »	7500
72—73 » » »	7500
73—74 » » »	7500
Մատին Առաքելոց վանքէն ևս	500
	38000
Կեդր. Սնտուկին վճարածս վար իջնելով	20500
Պարտական կը մնամ	17500

Բացատրութիւն.—Ինչպէս կը տեսնուի, Կեդր. տումարի հաշիւը տարեկան մուգաթան 8800 ղրշէն հաշուած է, այն ինչ 7500 ղրշ. միայն ճանչցած ու վճարած է մեզ վանքն, որոյ տարբերութիւնն է 69էն մինչ 74 տարուան՝ 5 տարուան՝ 1300 ղրշէն 6500 ղրշ. իսկ 67ի թերհաշիւ 2300 ղրշն և 1868 ի՝ ամբողջ 8800 գումարը, որ ընդ ամէն կընէ 14400 ղրշ մեր պատրիարքութենէն առաջ եղած հաշիւ է։ Այս մասին պէտք է վանքին տումարներուն դիմել և վանքին անօրէն ժողովոյն հարցում ընել և եթէ վճարուած չէ, վանքէն պահանջել։

ՏՄԱՐԴՈՒԹԵԱՆ ՕՐԻՆԱԿ ՄԸ

Ամեն. Տոքթոր Մորթմանն արևելագէտին աշխատասիրութեամբ Արաբացի պատմագրութեանց մէջէն քաղուած Հայաստանի պատմութեան հատուածները, զոր մասն առ մասն լրագրոյս մէջ հրատարակած էինք, զատ տեսարակաւ ալ տպուելով, մեծ մասը Մեծ. Տոքթոր Մորթմանի հաշուոյն պիտի վաճառուին Հայ գրավաճառաց քով։

Մեծ. Տոքթոր Մորթման յիշեալ տեսարակէն օրինակ մ'անցեալ շաբթու Օրագրոյ խմբագրին կըղրկէ յատուկ նամակաւ մը խնդրելով որ ծանուցանէ իւր թերթին մէջ, բայց Օրագրոյ խմբագիրը մերժելով ետ կըդարձընէ տետրակը։

Այս տմարդի գործին մեք ուրիշ պատճառ չենք կրնար դտնել, այլ նախանձու չար ոգին, որովհետև այն գործին թարգմանիչը մեք եղած ենք, և տետրակին վրայ մեր անունը ալ գրուած է։

Անցեալ տարի ալ մեր մէկ թարգմանած գիրքն ըստ սովորութեան ղրկեցինք իրեն, և նոյնպէս չծանոյց։

Պատճառն հարցունելով պատասխան ստացանք իրմէ թէ գրած ծանուցումը կորսուելով՝ չէր կրցած հրատարակուիլ։ Բայց արդեօք մեր ղրկած գիրքն ալ կորսուա՞ծ էր։ . . . դուցէ գինետան մը մէջ։

Զօյկլեան հարցուկն իր թերթին միջոցաւ կը պնդէ և քանիցս անգամ կը յեղյեղէ թէ վանեցի Պօղոս վարդապետին դատաստանէն ՝արդիւնք մը չպիտի դոյանայ, այլ միւս դատերուն պէս այս դատն ալ գնա եկուրով պիտի հիննայ, փտի, խնդիրը ըլլալէ դադրի, և այլն և այլն։

Այս խօսքերուն նպատակը կա՛մ հասկցնել է թէ մեր Պատրիարքարանը դատաստան տեսնելու և արդարութիւն ընելու անկարող է, կա՛մ անուղղակի հրաւէր կարգալ է Պօղոս վարդապետին որ իրեն դիմէ և իր դատը փոտեցնելու և ապարդիւն հանելու միջոցներն իրմէ սովրի։

Անցեալները «Խրիմեան և գործ.քիւր» մակագրով հրատարակուած խայտառակ տետրակի մը հեղինակն ու տպագրիչը Ոստիկանութեան կողմէ փնտռուելով՝ տպագրիչը՝ որ Զամանչեան Պ. Յարութիւնն է եղեր, և անոր հետ քանի մը վանեցի օտարազգիներ Ոստիկանութեան դուռը կանչուեցան չորեքշաբթի և հինգշաբթի օրերը։ Կը լսենք թէ այսօր նորէն կանչուած են։

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Հմուտ եւ փորձ հայկարան մը շաբաթը երեք կէս օր պարապ ժամանակ ունենալով, պատրաստ է ազգային վարժարանի մը մէջ հայերէնի տրամաբանութեան եւ հոգեբանութեան դասախօսութիւն ընել։

Ուղղը լրագրոյս խմբագրէն կըրնայ տեղեկութիւն առնալ։

ՀԱՐԻՒՐԻՆ 25 ՁԵՂՋ

ՄԻՆԱՍԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐԱՑ

ՆՈՐԱԿԱՌՈՑՑ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ ԲԱՑՈՒԻԼԸ

Ս. Մ. Մինասեան եւ ընկերք պատիւ կը համարին ծանուցանել արդոյ հասարակութեան, որ իրենց «Ամերիկեան վաճառատունը» վերստին կառուցուելով մօտերս բացուեցաւ, եւ սոյն առթիւ իրենց բոլոր վաճառքները զեղչով պիտի ծախուին սկսեալ օգոստ. 8/20էն մինչեւ 18/30 սեպտեմբեր. ուստի հասարակութիւնը յարգանօք կը հրաւիրուի այս պատեհութենէն օգուտ քաղելու։

Կարի գործիք՝ Սօպա եւ երկաթ խոզովակներու գիներէն միայն հարիւրին 10 զեղչ պիտի ըլլայ։

Բոլոր միւս վաճառաց գիներէն հարիւրին 25 զեղչ պիտի ըլլայ։

Ամերիկեան վաճառատուն
Ճամի գաբուսի Ղալաթիա
5

ԻԼԱՆ

Պիր սէնէ միւտտէթաէ լուզումի օլան զէյթին, պէհէր դէյէսի 4 1/2 ղրուշ։

Տօն եաղը, դէյէ 8000, պէհէր դէյէսի 8 1/2 ղրուշ։

Պալըգ եաղը, դէյէ 11000, պէհէր դէյէսի 7 ղրուշ։

Ասաքիրի Շահանէ էրզաք անպարէյէրա Պէյ օղ աէպաղիանէսինէ լուս

զումի օրուպ մինագասայէ զօնրլան պալէատէ մուրադդամ իւչ դալէմ զէյլթին վէ սայրէ ֆիւեալթի մուրադ-զամէլէրի իւլէ թալիպլէրի էօհտէսինտէ օրուպ, աղուսթոսը Բուսինին ենիրմինճի սալը կիւնիւ դարարը գալթիլերի իճրա օլունաճաղընատան, իթա իթմէյէ թալիպ օլանլարըն եէվմի մեզքիւրտէ Տարի Շուրայի սաքէրիյէ կէլմէլերի։

12 Աղուսթոս 1874
Պապը սէրասքերի

Ասաքիրի Շահանէ նանը ազիզ իտարէսի տէյիրմէնլերի հասըլթընտան օրուպ ֆիրուխթ օլունմադ իւզրէ մէվճուտ պուլունան 60000 գրչէ պէշինճի նիւմէրօ տագիդին պէհէր գըյէսի 30 բարաեա օլարադ թալիպի էօհտէսինտէ օրուպ, աղուսթոսը Բուսինին ան տօգուրընճը բազար իրթէսի կիւնիւ թէքրար միւղայէտէսի պիլիճրա դարարը գալթիսի վերիլէրէք ֆիրուխթ օլունճաղընատան, տահա զիւեատէ ֆիւեալթլէ իշթիրասընա թալիպ օլանլարըն եէվմի մեզքիւրտէ Տարը Շուրայի սաքէրիյէ կէլմէլերի։

12 Աղուսթոս 1874
Պապը սէրասքերի.

Ասա լրագիրը չաբաթը երեք անգամ կ՝ հրատարակուի, երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը։ Բաժանորդագրութեան տեղերն են կ. Պոլիս Զինիլի խան վերի յարկը թիւ 15 Մասիսի խմբագրատուն։

Իսկ գաւառաց մէջ հետեւեալ հոգաբարձուաց սենեակները։

ԻԶՄԻՐ. Յակոբ աղա Տէտէեան.
ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Խոսրով էֆ. Լսկիճեան.
ՊՐՈՒՍԱ. Յակոբ աղա Թանկէրեան.
ԹԷՌԻՐՏԱՂ. Յովակիմ աղա Ուզունարդեան.
ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Խաչատուր աղա Էլմասեան
ԿԱՐԻՆ. Կարապետ աղա Զաքարեան.
ՎԱՆ. Կարապետ աղա Նաթանեան.
ՄՈՒՇ. Մկրտիչ աղա Փոթիկեան.
ԵԱՇ. Մ. աղա Խաչիկեան.
ՖՈՌՇԱՆ Մկրտիչ աղա Աչճեան.
ՀԱԼԷՊ. Նիկողայոս աղա Տէր Մարգարեան.
ԵՐԶՆԿԱՑ. Թադէոս աղա Բաղրատունի։
ՍԻՎՐԻՀԻՍԱՐ. Կարապետ աղա Վարդանեան
Ուրիշ քաղաքներէ սատարագրուիլ ուզողներն այս տեղերէն մէկուն հետ կրնան թղթակցիլ։

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ
Կ. Ս. ԻԹԻԹՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՅ
Կ. ՊՕԼԻՍ ԶԻՆԻԼԻ ԽԱՆ

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

1874 ՕԳՈՍՏՈՍ 1 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ՄԻՆՉԵՒ 'Ի ՆՈՐ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ ԲԱՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ
Բոսֆորէն Էջնող շոգենաւները

11 30 Եէնիմահալլէէն Պէօյիւքա. Թարապիա, Եէնիք. Սթէն. Էմիրկ. Ր. Հիսար, Պէպէք, Արնավուտաք. Գուրուչ. Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ.
11 45 Արնավուտաք. Գուրուչ. Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ, Գապաթաշ,
11 45 Պէյքօզէն, Բաշապ, Ռիֆաթ փաշա մահ. Գանլ. Ա. Հիսար, Գանտիլ. Վանիք. Զէնկէլք. Պէյլէրպէյ. Գուզկունճուք։
12 15 Եէնիմահալլէէն Մէզարպ. Պէօյիւքա. Թարապիա, Եէնիք. Պոյաճ. Ր. Հիսար, Պէպէք, Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկթաշ։
1 Պէյքօզ, Բաշապ. Գանլ. Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիք. Զէնկէլքէօյ, Պէյլէրպէյ, Գուզկունճուք։
1 15 Ր. եւ Ա. Գավաքէն Մէզար. Պէօյիւք. Թարապ. Եէնիք. Էմիրկ. Ր. Հիսար. Արնավ. Գուրուչէշմէ, Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ։
1 45 Արնավ. Պէյլէրպէյ, Օրթաքէօյ, Գուզկունճուք, Պէշիկթաշ, Գապաթ.
2 Պէօյիւքտէրէէն Թարապ. Պէյքօզ. Բաշ. Գանլ. Ա. Հիսար, Վանիք. Զէնկ. Պէյլէրպ. Գուզկ.։
2 Եէնիմահալլէէն Մէզարպ. Պէօյիւքա. Թարապ. Եէնիք. Էմիրկ. Ր. Հիսար, Պէպէք, Արնավ. Գուրուչէշմէ, Օրթաքէօյ, Պէշիկթա.
3 Մէզարպուրնուէն, Պէօյիւքա. Թարապիա, Եէնիք. Սթէն. Պոյաճ. Ր. Հիսար, Պէպէք, Արնավ. Գուր. Օրթա. Պէշիկ.
3 30 Պէօյիւքտէրէ, Պէյքօզ, Բաշապ. Զուպուքլու, Գանլըճա. Հիսար, Գանտ. Վանիք. Զէնկէլք. Պէյլէրպ։
4 Եէնիմահալլէէն Մէզարպ. Պէօյիւքա. Թարապիա, Եէնիք. Սթէն. Էմիրկ. Ր. Հիսար, Պէպէք, Արնավ. Օրթաք. Պէշիկ.
5 Եէնիմահալլէէն Պէօյիւք. Թարապ. Պէյքօզ, Եէնիք. Էմրկ. Ր. Հիսար, Պէպէք, Արնավ. Գուր. Օրթաք. Պէշիկթաշ։
6 Մէզարպուրնուէն Պէօյիւք, Թարա, Եէնիք, Պոյաճ. Ր. Հիսար, Արնավուտ, Գուրուչ, Օրթաք, Պէշիկթաշ։
6 30 Եէնիմահալլէէն, Պէօյիւքա. Թարապ. Պէյքօզ, Եէնիքէօյ. Գանլըճա. Ր. Հիսար, Գանտ. Արնավ. Պէյլէրպ. Օրթաքէօյ. Գուզկունճուք, Պէշիկթաշ. Իսկիւսար։
8 Եէնիմահալլէն Պէօյիւքէրէ. Թարապիա, Եէնիք. Էմիրկ. Ր. Հիսար, Պէպէք, Արնավ. Օրթաքէօյ. Պէշիքթաշ։
8 45 Պէօյիւքտէրէէն. Պէյքօզ. Բաշապ. Ր. փաշա մահ. Գանլ. Ա. Հիսար. Գանտիլլի Վանիքէօյ. Զէնկէլքէօյ. Պէյլէրպէյ. Գուզկունճուկ. Իսկիւսար։
8 45 Մէզարպուրնուէն Պէօյիւք. Թարապ. Պէյքօզ, Սթէն. Պոյաճ. Պէպէք, Արնավ. Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ։
9 30 Եէնիմահալլէէն Պէօյիւքա, Թարա, Եէնիք, Էմիրկ. Ր. Հիսար, Արնավ. Գուրուչ, Օրթաք, Պէշիկ, Գապաթաշ։
10 Եէնիմահալլէէն. Մէզարպ. Պէօյիւք. Թարապիա, Եէնիք. Էմիրկ Ր. Հիսար, Պէպէք, Արն. Օրթաք, Պէշիկ. Գապա.
10 30 Մէզար, Պէօյիւքա, Թարապ, Եէնիք, Պոյաճ. Ր. Հիսար, Արնավ. Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ։
10 45 Մէզարպուրնուէն Պէօյիւքա. Պէյքօզ, Բաշա. Ր. բաշա մահ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Պէյլէրպէյ, Գուզկ. Իսկ.
11 Պէօյիւքտէրէէն Թարապ. Եէնիք. Էմիրկէն. Արնավուտ. Օրթաք. Պէշիկթաշ։
11 Արնավուտաքէօյ, Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ։

Կոմուրջէն Ելնող շոգենաւները

12 30 Պէշիք. Օրթաք. Արնավ. Պէպէք, Ր. Հիսար, Պոյաճ. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւքաէրէ Եէնիմահալլէ։
12 45 Գապաթաշ. Իսկիւսար. Պէշիքթաշ. Գուզկունճուք. Օրթաքէօյ. Պէյլէրպէյ. Արնավուտաքէօյ. Գանտիլլի. Ր. Հիսար. Գանլըճա. Եէնիքէօյ. Պէյքօզ. Թարապիա. Պէօյիւքտէրէ. Եէնիմահալլէ։
1 15 Պէշիկթաշ. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք. Ր. Հիսար Էմիրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւքտ. Մէզարպ.
1 45 Իսկիւսար. Գուզկունճուք. Պէյլէրպէյի Զէնկէլքէօյ Վանիքէօյ. Գանտիլ. Հիսար. Գանլըճ. Ռիֆաթ փաշա մահալլէսի. Բաշապաղչէ. Պէյքօզ. Պէօյիւքտէրէ։
2 Պէշիկթ. Օրթաք. Արնավ. Փէպէք Ր. Հիսար, Էմիրկէն. Սթէնեա. Եէնիք, Թարապ. Պէօյիւքա. Եէնիմահալլէ։
2 45 Պէշիք. Օրթաքէօյ. Արնավուտաքէ. Պէպէք Ր. Հիսար. Էմիրկէն, Եէնիք. Թարապիա. Պէօյիւքտէրէ. Մէզարպ.
3 Իսկիւսար, Գուզկ. Պէյլ. Զէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Ր. բաշա մահ. Բաշապ, Պէյքօզ, Պէօյիւքտ։
3 30 Գապաթաշ, Պէշիկթաշ, Օրթաք. Արնավ. Ր. Պէպէք, Հիսար Էմիրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւքտ. Մէզարպ. Եէնիմա։
4 15 Պէշիկ, Օրթաք. Արնավ. Ր. Հիսար Պոյաճ. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւքտ. Մէզարպ. Եէնիմահ։
5 15 Պէշիկթաշ, Օրթ, Արնավ, Պէպէք, Ր. Հիսար, Էմիրկ, Եէնիք, Պէյքօզ. Թար. Պէօյիւքտէրէ։ Եէնիմահալլէ։
5 45 Իսկ. Պէշիկ, Գուզկ. Օրթա. Պէյլ. Զէնկ, Արնավ. Ր. Հիսար Պոյաճ. Եէնիք, Թարապ, Պէօյիքտ, Եէնիմահ։
7 Պէշիկթաշ, Օրթաք. Արնավ. Գանտ. Ր. Հիսար, Էմիրկէն. Եէնիք. Պէյքօզ Պէօյիւքտ. Մէզարպ.
8 15 Պէշիկթաշ, Օրթաք. Արնավուտաքէօյ, Պէպէք. Ր. Հիսար, Էմիրկ. Եէնիքէօյ. Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ, Եէնիմահ։
9 15 Պէշիկթաշ, Օրթաք. Արնավ. Ր. Հիսար, Պոյաճ. Եէնիքէօյ, Թարապ. Պէօյիւքտէրէ։
9 30 Գուզկ. Պէյլէր. Զէնկէլ. Վանիք. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաշապ. Պէյքօզ, Պէօյիւք. Մէզարպ. Ր. եւ Ա. Գավաք.
10 Գապաթաշ, Պէշիքթաշ, Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ, Արնավ.
10 30 Պէյլէրպէյ. Զէնկէլ. Վանիք. Գանտիլլի. Ա. Հիսար Գանլ. Զուպ. Բաշապ. Պէյքօզ. Թարապ. Պէօյիւքտէ.
10 30 Պէշիքթաշ. Օրթաքէօյ. Արնավուտ. Պէպէք. Ր. Հիսար. Էմիրկ.Սթէն. Եէնիք. Թարապիա. Պէօյիւք. Եէնիմահալլէ։
11 Գուզկունճուք. Պէյլէրպէյ. Զէնկէլքէօյ, Վանիքէօյ, Ա. Հիսար, Գանլըճա, Բաշապահճէ, Պէյքօզ։
11 Պէշիկթաշ. Օրթաքէօյ. Գուրուչ. Արնավուտաքէօյ. Պէպէք. Ր. Հիսար. Էմիրկ. Եէնիք. Թարապիա. Պէօյիւքտէրէ։
11 30 Գապաթաշ. Պէշիքթաշ. Գուզկ. Օրթաքէօյ. Անավուտ.
11 45 Պէյլէրպէյ, Զէնկէլքէօյ, Վանիքէօյ։
12 Պէշիքթաշ, Օրթաքէօյ, Արնավուտաք։

Իսկիւսարու շոգենաւոյ երթեւեկումը.

Ժամ	Իսկիւսարէն կամուրջ.	Ժամ	Կամուրջէն Իսկիւսար.
12		12 15	
12 30		12 40	
1		1 10	
1 30		1 40	
2		2 15	
2 25		2 40	
3		3 10	
3 30		3 40	
4		4 15	
4 35		4 40	Պէշիկթաշ հանդիպելով
5		5 20	
5 35		5 50	
6 5		6 30	
6 40		7	
7 30		8	
8 15		8 30	
8 40	Պէշիկթաշհանդիպելով	9	
9		9 30	
9 40		10	
10		10 20	
10 30		10 40	
10 40		11	
11 5		11 15	
11 25		11 35	
11 40		11 50	
12		12 5	

TCHITLI

ՀԱՆԲԱՅԻՆ ՁՈՒՐ
ՁԻԹԼԻԻ
ՊՐՈՒՍԱՑԻ ՄՕՏ

Կայսերական հրամանագրով վերջնել
Այսանքային ջուրն Եւրոպայի մէջ դանուած մի եւ նոյն կարգի ջրոց ամենուն հետ կրնայ մրցիլ իւր բուժական յատկութեամբ։

Կը վաճառուի մեծ եւ փոքր քանակութեամբ՝ Կ. Պոլիս՝ վարձակալ ընկերութեան կեդրոնատեղին Սուլթան Համամ թիւ 11, Կ. Պոլիս Եէնի ճամի փողոց թիւ 16, 18, 20 եւ 22 Տելլա Սուսայի դեղարանները, մայրաքաղաքիս ամէն դեղարանները։

ԶԳՈՒՇԱՑԷՔ ԳՈՂԵՐԷՆ

Ամենէն վճռական դողերը՝ պատուաւոր վաճառականաց սատարագրութիւնն ու նշանը խարդախողներն են։ Շատ անգամ դէշ ու առողջութեան վնասակար բաղադրութիւններ կը ծախեն հնարողներուն նշաններովը եւ անոնց բուն վաճառքին անունն ու համարումը կը կոտրեն։

Ռօժէի մաքրողական փոշին, որ Փարիզի բժշկական ակադեմիային հաւանութիւնն ստացած է, շատ վաճառուելուն պատճառաւ ամենէն շատ կը խարդախուի։

Ուստի դնողները չխաբուելու համար շիշերուն պատեանը փոփոխել հարկ եղաւ։

Այսուհետեւ բուն Ռօժէի փոշի պէտք է ճանչնալ այն շիշերը՝ որոց ծայրերը՝ ներկայ կնիքը կը դանուի չորս դունով։

ROGÉ
Tout flacon ne portant pas ce cachet imprimé en quatre couleurs devra être considéré comme ne sortant pas de la fabrique de l'inventeur.
PARIS

LLOYD SUISSE
ԼՈՅՏ ՍԻՒԻՍ

Ապահովագրեան ընկերութիւն ցամաքի ծովու և գետի վրայ ապրանք փոխադրելու վարձատրդ դէմ.
Ի ՎԻՆԹԻՐԹԻՒՐ

Կապահովէ վաճառք, դրամ եւ այլն, ծովու եւ գետի վրայ Եւրոպական Հիլլենական եւ Օսմանեան շոգենաւերով եւ առագաստանաւերով եւ ցամաքի վրայ ալ երկաթուղիներով փոխադրելու վտանգաց դէմ, ինչպէս նաեւ բոսֆորայով ամեն կողմ գրկուած լեցուն նաւակներ եւ ծրարներ։

Աւելի մանրամասն տեղեկութեան համար պէտք է դիմել առ

Ընդհանուր Գործակալ
ՀԷՐՄԱՆ ՀԷԼՊԻՆԿ
Ի Ղալաթիա

Գործակալ
ԱՂԷՔՍԱՆԴՐ ԲԷՔՄԷԶ
Պահճէ դարբ.

ԼԱ ԺԻՐՕՆՏ

ԱՊԱՀՈՎԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀՐԴԵՀԻ, ԿԱՐԿՈՒՏԻ ԵՒ ԱՆԱՄՆՈՑ ԿՈՏՈՐԱԾԻ ԴԷՄ

Կապահովէ, տուներ, կարասիներ, վաճառանոցներ, վաճառքներ եւ այլն եւայլն, մինչեւ անգամ փայտէ շէնքեր հրդեհի դէմ; եւ անասնոց կոտորածի դէմ, չափաւոր դնով եւ շահաւէտ պայմաններով թէ՛ Կ. Պոլսոյ եւ թէ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ։ Ինաս մը պատահած ժամանակ, սատարագրեալն անմիջապէս կը կատարէ ճշդիւ եւ ուղղութեամբ բոլոր յանձն առած պայմանները։

Աւելի մանրամասն տեղեկութեան համար պէտք է դիմել առ

Ընդհանուր Գործակալ Թուրքիոյ համար
ԱՂԷՔՍԱՆԴՐ ԲԷՔՄԷԶ Ի ՊԱՀՃԷ ԴԱԲՈՒ